

zige bijbelvertalingen bewezen het. Eveneens de boeken waaruit voor de toekomst te leren valt. Bijvoorbeeld waarom wij niet meer zullen spreken van inboorlingen, binnenlanden, primitieven, heidenen.

Een bezoeker heeft de niet eenvoudige taak, achter het verbrokkelde materiaal de essentie te ontdekken. Ogenschijnlijk waren de ge-exposeerde voorwerpen een allegaartje, losse woorden uit een gedicht. De aangebrachte toelichtingen verhielpen daaraan weinig. Alles hangt af van de bezoeker zelf. Heeft hij voldoende inlevingsvermogen en verbeeldingskracht? In dit verband plaats ik een kritische noot bij de titel van de zojuist beëindigde expositie. Werkte deze niet negatief? Het is een geestige woordspeling, maar doet een beetje gechargeerd en hooghartig, afstandelijk aan - al is dat natuurlijk geenszins de opzet geweest.

Misschien moest men vaker dan eenmaal naar het Museum komen, de tweede keer na het lezen van de Catalogus die veel meer biedt dan alleen een overzicht van de expositie. Het is een verzorgde publicatie, met uitstekende inleidingen die doordringen tot de kern. De opstellen over de geschiedenis van zending en missie, geschreven door J.M. Hogema en Th. van den End, geven rijke stof. Ze maken nieuwsgierig, soms door uitdagende theses die met de lezer meetrekken. Ik citeer de slotzin van het artikel van Van den End: "Wat uiteindelijk 'slagen' of 'falen' van de zending bepaalde was, in volgorde van meetbaarheid, de situatie op het zendingsveld zelf (bv. het al of niet aanwezig zijn van de Islam), de persoon van de zendeling, en met de beide vorige factoren samenhangend maar niet daarmee samenvallend, de aantrekkingskracht van het evangelie".

Ook de andere opstellen zijn instructief. P. Dirkse geeft, verlucht met sprekende illustraties, een lezenswaardig overzicht van vroegere tentoonstellingen. Hij is medewerker van het Catharijneconvent, evenals R.P. Zijp, die over predikanten in het toenmalige Guinea, nu Ghana, schrijft - een tot dusver nog niet in détail onderzocht deel van de Nederlandse zendingsgeschiedenis. Zijp heeft een onderzoek ingesteld o.a. in het Gemeentearchief van Amsterdam en daar belangwekkende brieven opgediept. De afsluitende bijdrage is van Th.M.A. Claesens, die vanuit zending en missie lijnen trekt naar de huidige strijd tegen armoede en onrecht.

Dit alles maakt de Catalogus tot veel meer dan een incidentele bezoekersgids. Het is een boek voor studenten en behoudt zijn waarde.